

*Марченко О. А. доцент, д.ек.н.,
Ангеловська А. О. студентка магістратури, спеціальність «Географія»,
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
a.angelovskaya@mail.ru*

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕТНІЧНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Туризм є важливим фактором, який впливає на розвиток економіки, задовольняє духовні, моральні потреби людей. Сьогодні люди подорожують з найрізноманітнішими цілями, такими як заняття спортом, відпочинок, ознайомлення з місцевими пам'ятками культури, відвідування рідних місць – етнотуризм. Оздоровлення свого розвитку набувають такі види туризму як індивідуальний туризм, зелений туризм та ін.

У класичному розумінні етнічний туризм — різновид туристичних подорожей, що здійснюються туристами до місць свого історичного проживання. Етнічний туризм передбачає знайомство з побутом і устроєм життя наших предків, відвідування жителі культових споруд, участь у фольклорних обрядах, барвисті фольклорні шоу та ін. Це можливість поринути в атмосферу далекого минулого, що створюється не лише живописним ландшафтом але й культурними традиціями, обрядами, релігією корінних жителів [1].

Етнічний туризм є актуальним видом туризму, що підтверджується зростанням його популярності в Україні та світі і пояснюється потребою людей у етнічній ідентифікації в умовах глобалізації сучасного світу.

Проблеми розвитку етнічного туризму вже неодноразово привертати увагу вітчизняних дослідників І.В. Зоріна, В.А. Квартальонова та ін. За кордоном вчені Бернського університету (Швейцарія) Хунзикера і Крапф знайшли відображення навіть на рівні дисертаційних досліджень. І все ж таки, дослідження понятійно-термінологічного апарату етнічного туризму, систематизація ресурсної бази для використання у рекреаційно-

туристичній діяльності залишається актуальним науково-практичним завданням, особливо на регіональних рівнях.

Туристичні ресурси для етнічного туризму багаті і своєрідні. Це пам'ятки архітектури, музейні експозиції, архівні матеріали. У сукупності все це створює сприятливі умови для відпочинку та ознайомлення з історією та культурою народу. Сучасний етнічний туризм може бути як внутрішнім так і зовнішнім, який пов'язаний з відвідування місторичної батьківщини або місцем проживання родичів. В Україні етнічний туризм часто називають ностальгійним туризмом, який пов'язаний з відвідуванням місця народження, місця проведення дитинства, або деякого періоду зі життя учасника подорожі. Такі тури переважно організуються для іноземців, що походять із територій, що зараз перебувають у складі України. Україна достатньо багата на етнотуристичні ресурси. Для того, щоб сприяти розвитку етнічного туризму в країні слід підвищувати попит на цей турпродукт, як спрямовуючи увагу туристів на історію свого краю, так і ознайомлюючи з історико-культурними пам'ятками інших регіонів [2].

В Україні є етнографічні музеї, які і вивчають і експонують етнографічні колекції та знайомлять сучасників із процесами етногенезу, побутом і культурою різних етнічних спільнот та історичних періодів. Більшість сучасних етнографічних музеїв країни репрезентують відвідувачам тематичні експозиції традиційної культури українського народу (ужитково-побутові й мистецькі предмети XVIII — початку XX ст.) та її локальних варіантів, зібраних з усіх етнографічних земель України (Лемківщина, Бойківщина, Гуцульщина, Буковина, низинне Закарпаття, Західне і Східне Поділля, Волинь і Центрально-Східне Полісся, Середня Наддніпрянщина, Слобожанщина, Донеччина, Надчорномор'я). Серед них Коломийський музей народного мистецтва Гуцульщини та Покуття ім. Й. Кобринського і Косівський музей народного мистецтва та побуту Гуцульщини на Івано-Франківщині, Музей етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАНУ у Львові,

Печенізький краєзнавчий музей та Етнографічний музей «Українська слобода» у Харківській області, Музей культури та побуту Уманщини [3].

Останнім часом почали з'являтися унікальні «живі музеї», або їх ще називають «скансени». Це музеї з анімаційною програмою відтворення етнічної культури. Тут вражають не тільки спеціальні споруди, речі старовини, а й працівники-аніматори з професійними вміннями відтворювати середовище минулих епох. Скансени цікаві тим, що вони реконструюють стару техніку і використовують її для діяльності музею, так, наприклад, транспортні засоби минулих епох. Ці музеї відрізняються від звичайних наявністю анімаційного елемента. Особливою ознакою «живих музеїв» є традиційна кухня краю. Страви готуються з участю туристів. Першим таким музеєм в Україні став Національний історико-етнічний заповідник «Переяслав», який був створений у 1951 році на основі краєзнавчого музею.

Передумовою розвитку етнотуризму в Україні є також багата різноманітність діаспор: російської, польської, грецької, білоруської, молдавської, єврейської, угорської, румунської, циганської, гагаузької вірменської та ін. У Криму проживає велика кількість татарського населення. Прибуття родичів та друзів татарських сімей, ознайомлення з місцевою культурою, дегустація національної кухні — все це донедавна сприяло розвитку і збільшувало попит на тематичні екскурсії півостровом.

Для Карпатського регіону характерна етнічна самотність лемків, гуцулів, бойків. Ці етнічні групи приваблюють як вітчизняних, так і закордонних туристів своєю унікальною культурою, а саме народною архітектурою, звичаями, фольклором, кухнею. Спираючись на багатий етнічний потенціал гуцулів, туристичні фірми, розробляють етнічні маршрути такі, як «Гуцульські коломийки», «Бойківське весілля» та ін. Це ознайомчі тури, які проводяться з метою відвідування гуцульських, бойківських поселень, ознайомлення з самотністю етносів.

Для залучення іноземних та вітчизняних туристів до української етнічної культури проводяться фольклорні свята, фестивалі. Завданням таких заходів є: розвиток культури і культурних традицій, пропаганда народного мистецтва, фольклорної і традиційної культури, ознайомлення зарубіжних учасників фестивалів з фольклорною культурою українського народу, пропаганда здобутків української культури, зміцнення культурних зв'язків з українцями зарубіжних країн. На сьогоднішній день в Україні проводяться такі фестивальні дійства етнічного спрямування як Міжнародний фестиваль «Поліське літо з фольклором», Міжнародний фестиваль «Калинове літо на Дніпрі», Міжнародний фестиваль «Етновир»[4].

Отже, етнічний туризм є одним із перспективних видів туризму в Україні. Розвиток етнічного туризму стає новим цікавим напрямком діяльності, попит на етнічні тури, які можуть здійснюватись у рідні місця або з метою ознайомлення з культурою певного краю, постійно зростає. Зі свого боку туристичні фірми розробляють нові краєзнавчі маршрути, для того, щоб зацікавити шанувальників саме етнічного туризму. В Україні етнотуризм є новим і ще не до кінця освоєним, але попри те, набуває популярності і в майбутньому може стати одним з найпопулярніших.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ ТА ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Орлова М.Л. Ресурси етнічного туризму регіону: суспільно-географічна оцінка (на матеріалах Одеської області): Автореф. дис. канд. геогр. наук. – Одеса, 2009. – 20 с.
2. Барна І.М. Етнографічне дослідження регіону (на матеріалах тернопільської області): Автореф. дис. канд. геогр. наук. – Львів, 2005. – 18 с.;
3. Проблеми та перспективи розвитку етнотуризму: зарубіжний та український досвід / В. Рожнова, Н. Терес // Етнічна історія народів Європи. — 2013. — Вип.39. — С.35-44.

4. Етнічний туризм [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://uk.m.wikipedia.org/wiki/Етнічний_туризм2.

*Марченко О.А. доцент, д. ек.н.,
Соболь О.О. студентка магістратури, спеціальність «Географія»,
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
solom-s@mail.ru*

СУЧАСНА ОЦІНКА ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗАМКОВОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Туризм як соціальне явище, що представляє собою пересування з метою пізнання своєї або інших країн, а також відпочинку і розваг, зв'язаний із багатовіковою традицією. У своїх різних формах і проявах туризм має історію, що значно старіша, ніж сама ця назва. Історико-туристичний рух насичений пізнавальними цінностями і внаслідок цього він носить цільовий, активний характер, підкріплений творчими бажаннями до пізнання.

Сучасна індустрія туризму - одна з найприбутковіших та найперспективніших щодо темпів зростання галузей світового господарства. Туризм впливає на економічний розвиток не лише на національному рівні, а й зумовлює зміни в розвитку певного регіону (області) країни, видозмінюючи їх інфраструктуру, споживчий ринок, інші галузі підприємницької діяльності, навіть сьогодні - в умовах світової фінансової кризи [1].

В сучасній туристичній індустрії відбувається становлення та розвиток нового напрямку - замкового туризму. При цьому змістовне наповнення потоку цієї туристичної діяльності збільшується з метою пізнання пам'яток оборонної архітектури - фортець, замків, оборонних храмів, міських укріплень. Цей напрямок туристичної діяльності - це один із важливих аспектів нової філософії бізнесу нинішнього інформаційного суспільства, який в умовах змін підприємницького середовища відкриває нові можливості вирішення проблем тайм-менеджменту у всіх його проявах, а саме - дає змогу паралельно та одночасно ефективно реалізувати дві функції: соціального характеру (оздоровчу,